Informatie

dossiervorming en gegevensdeling

voor proeftuinen en beproevende regio’s vanuit programma toekomstscenario

Inhoudsopgave

1. Algemeen 3
1.1 Doel handreiking 3
1.2 Perspectief burger in de handreiking 3
1.3 Opzet handreiking 3
1.4 Contact programma 3
2. Voorlopige varianten Regionaal veiligheidsteam (RVT) 4
2.1 Varianten RVT 4
3. Minimaal te organiseren als proeftuin of beproevende regio 5
3.1 Dilemma's en knelpunten 5
3.1 Kaders dossiervorming en gegevensuitwisseling 5
3.2 Voorbeeldproducten 7
4 Dossiervorming 8
4.1 Leerervaringen proeftuin Amsterdam 8
4.2 Tijdelijk registratiesysteem voor het RVT 8
4.2.1 WIJZ 8
4.2.2 PGAx 9
4.2.3 WIZportaal 9
4.2.4 Samen1plan 9
4.3 Q&A dossiervorming 9
5 Gegevensuitwisseling 10
5.1 Q&A gegevensuitwisseling 10
5.2 WGS en Wams 10
6 Onderwerpen voor een volgende versie 11

1. Algemeen

1.1 Doel handreiking

Proeftuinen en beproevende regio's kunnen in één groeidocument de belangrijkste informatie en ontwikkelingen vinden over dossiervorming en gegevensuitwisseling, waarmee zowel de betrokken organisaties, projectleider/beleidsmedewerker als de professional geholpen zijn.

1.2 Perspectief burger in de handreiking

Om kinderen en volwassenen die te maken hebben met onveiligheid in de thuissituatie goed te kunnen ondersteunen, heeft een organisatie en de betrokken uitvoerend medewerker informatie nodig. Informatie over wat er aan de hand is en welke problemen en hulpvragen er zijn. Deze informatie bevat persoonsgegevens en soms ook hele vertrouwelijke informatie over iemand. Het gebruik van persoonsgegevens mag niet zomaar en er moet zorgvuldig mee worden omgegaan. In de AVG en andere wet- en regelgeving zijn hiervoor de kaders te vinden voor hoe organisaties en professionals hiermee om dienen te gaan. Belangrijk hierbij is om ook het perspectief van de betrokken kinderen en volwassenen goed mee te blijven nemen. En om een aantal belangrijke uitgangspunten in acht te nemen. Zoals dat in Internationale Verdragen is bepaald dat we allemaal het recht hebben op eerbiediging van ons privéleven, familie- en gezinsleven, woning en briefwisseling. Maar ook dat kinderen en volwassenen hun rechten die zij onder ander op grond van de AVG hebben kunnen uitoefenen. Bijvoorbeeld het recht om een verzoek tot inzage te doen om te kunnen controleren welke informatie een organisatie over jou heeft. Of een verzoek mogen doen om persoonsgegevens te vernietigen. En daarnaast is het ook belangrijk dat zij zich meegenomen voelen in de beslissingen die worden genomen, zij hierin worden betrokken en dat de informatie die in een rapportage wordt gezet en in een dossier wordt opgenomen klopt. In de op te leveren documenten zal hier dan ook aandacht voor zijn.

1.3 Opzet handreiking

Deze handreiking is een groeidocument die samen met de praktijk wordt opgesteld, waarbij er in eerste instantie wordt aangesloten bij de huidige inrichtingsmodellen van de proeftuinen en later bij de gekozen RVT variant. Over wat een (beproevende) regio minimaal te organiseren heeft voor dossiervorming en gegevensdeling, ongeacht welke variant of inrichting van een proeftuin of beproevende regio, zijn eerder al kaders aangereikt en deze worden waar nodig gebruikt. Bij zowel het onderwerp dossiervorming als gegevensuitwisseling wordt hierin op het niveau van organisaties en professionals omschreven waar je aan te voldoen hebt. Ook wordt op beide onderwerpen de belangrijkste vragen beantwoord en wordt er doorverwezen naar andere handige handreikingen met meer verdiepende informatie.

1.4 Contact programma

Mochten er zaken ontbreken, goede ideeën zijn of beter kunnen dan horen wij dat graag info@toekomstkindengezin.nl.

2. Voorlopige varianten Regionaal veiligheidsteam (RVT)

Aan de vraag hoe je met elkaar tot een goede dossiervorming en het zorgvuldig verwerken van persoonsgegevens komt, gaat de vraag vooraf af hoe het inrichtingsmodel van een proeftuin eruit ziet. Wat zijn de taken, wie heeft welk bevoegdheden en hoe ziet het werkproces eruit als het gaat om de taken van het lokale team – wanneer het RVT in beeld komt – welke taken en bevoegdheden heeft het RVT en wanneer wordt welke taak en bevoegdheid ingezet? Hierbij is ook van belang de vraag wat kan worden beschouwd als 'het vrijwillige kader' en wanneer overheidsbemoeienis en – ingrijpen aan de orde is.

2.1 Varianten RVT

Op 20 juni heeft AEF de eindrapportage onderzoek inrichting RVT opgeleverd en gepubliceerd. Na verschillende wegingssessies zal er naar verwachting eind september een keuze worden gemaakt voor een voorkeursinrichting. Op het moment dat deze voorkeursinrichting duidelijk is, kunnen we meer concreet met elkaar gaan bekijken wat dit betekent voor de gegevensverwerking en dossiervorming en de inrichting hiervan.

3. Minimaal te organiseren als proeftuin of beproevende regio

Ongeacht de inrichting van je huidige proeftuin of beproevende regio zal er op het onderwerp dossiervorming en gegevensuitwisseling (vooraf) een aantal zaken georganiseerd en besloten moeten worden, omdat er beproefd en geïnnoveerd wordt binnen bestaande kaders. In dit hoofdstuk hebben we de belangrijkste kaders op een rij gezet voor een proeftuin of beproevende regio en wordt voor meer informatie verwezen naar ontwikkelde of nog te ontwikkelen producten.

3.1 Dilemma's en knelpunten

Samenwerken binnen een proeftuin, het werken met kinderen en volwassenen en een zorgvuldige omgang met persoonsgegevens hierbij, leidt tot vragen en dilemma's. Want wat mag je eigenlijk wel/niet met elkaar uitwisselen? En hoe kom je tot een integrale werkwijze als een cliënt geen toestemming geeft voor het delen van informatie en/of je geen toegang hebt tot elkaars informatie?

Ook zijn er diverse vragen en dillema's als het gaat om een goede dossiervoering. Zoals:

- Kunnen en mogen de professionals in de proeftuin in één systeem registeren?
- Willen we een samenwerkingsproces vastleggen of gezamenlijk in een dossier registreren?
- Maken we gebruik van ons bestaande registratiesysteem of gaan we voor een nieuw registratiesysteem?
- Heeft een cliënt directe toegang tot zijn dossier of niet?

Van belang is om met elkaar dit soort vragen, dilemma's en knelpunten op te halen en samen te bespreken wat hiermee te doen.

In de Q&A zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (bijlage 8) zijn vragen van de proeftuinen en regio's over het verwerken van persoonsgegevens en dossiervorming op een rijtje gezet met daarbij een reactie. Dit overzicht wordt van tijd tot geactualiseerd om ook nieuwe vragen/dilemma's hierin mee te nemen.

In de Wegwijzers 'Zorgvuldige omgang met persoonsgegevens voor organisaties (bijlage 9) en professionals (bijlage 10) zijn de belangrijkste uitgangspunten te vinden voor hoe je zorgvuldig met persoonsgegevens omgaat en wat je hierin hebt te organiseren en/of welke afwegingen je moet maken. De wegwijzers zijn bedoeld als ondersteuning bij het beantwoorden van een vraag als mag ik wel/geen informatie delen?

Zie voor vragen en dilemma's m.b.t. de dossiervorming ook hierna onder hoofdstuk 4.

3.1 Kaders dossiervorming en gegevensuitwisseling

Wat heb je als proeftuin/beproevende regio te regelen op het onderwerp dossiervorming en gegevensuitwisseling binnen een netwerk van samenwerkende organisaties die aan het beproeven zijn en de wet op punten aan het uitdagen zijn? In de Handreiking Zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens zijn hiervoor de belangrijkste kaders op een rijtje gezet. Kort samengevat vraagt dit het volgende:

Iedere organisatie moet op een zorgvuldige manier met persoonsgegevens omgaan. De AVG biedt hiervoor een aantal belangrijke kaders/regels. Daarnaast zijn er ook in o.a. de Jeugdwet en Wmo 2015 hiervoor kaders te vinden. Deze kaders/regels gelden onverkort ook als je als organisatie of professional deelneemt aan een proeftuin of beproevende regio. Dit betekent onder meer:

Als het gaat om een zorgvuldige en rechtmatige verwerking van persoonsgegevens binnen een integrale samenwerking, zijn hierbij drie vragen relevant:

1. Juridische basis: mag het? → een belangrijke te beantwoorden vraag hierbij is de grondslag is voor het verwerken van persoonsgegevens? Dus waarom mag je eigenlijk persoonsgegevens gebruiken als organisatie?;

2. Is het conform de eisen ingericht? → Is de wijze waarop wordt gewerkt zo ingericht dat duidelijk is wanneer er persoonsgegevens worden verwerkt, welke persoonsgegevens dan mogen worden

gebruikt en wat hiervan het doel is, dat deze juist en actueel zijn, de gegevens goed worden beveiligd;

3. Is de uitvoering zorgvuldig en met respect voor de burger? → Kinderen en volwassenen hebben (AVG)rechten en moeten deze kunnen uitoefenen. Ook is het van belang dat zowel organisaties als professionals transparant zijn over wat de werkwijze is, welke persoonsgegevens over iemand worden verwerkt en wat hiermee wordt gedaan

Verantwoordelijkheid organisatie/management

Zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens begint bij dat er duidelijkheid is over welke (wettelijke) taken er door een organisatie worden uitgevoerd en wat dit betekent voor hun medewerkers in de uitvoering. Voor de proeftuinen is van belang dat de betrokken organisaties/bestuurders duidelijke afspraken maken over de samenwerking en op welke wijze hieraan invulling wordt gegeven. Bijvoorbeeld over welke meldingen bij Veilig Thuis wel/niet in de proeftuin mogen worden opgepakt. Is hierover onduidelijkheid of geen overeenstemming? Dan leert de ervaring dat dit tot handelingsverlegenheid bij de betrokken professionals kan leiden en dat het aan de betrokken gezinnen en huishoudens moeilijk valt uit te leggen wie wat doet.

Bij het 'ontwerp' van een nieuwe werkwijze moet ook aandacht zijn voor de inrichting van een zorgvuldige gegevensverwerking (privacy by design) en dit moet zo privacy-vriendelijk mogelijk zijn (privacy bij default). Belangrijk is om hierbij met elkaar inzichtelijk te maken hoe de werkwijze is van bijvoorbeeld een melding die binnenkomt tot wanneer een 'zaak' weer wordt afgesloten. Door dit goed inzichtelijk te maken, kan ook per stap in het werkproces worden bepaald welke persoonsgegevens hierbij nodig zijn en wat hiervan het doel is. Op die manier kun je als organisatie/proeftuin laten zien dat je zorgvuldig (en daarmee ook rechtmatig) omgaat met persoonsgegevens.

De volgende stappen kunnen hierbij worden doorlopen:
Stap 1: breng het proces in kaart en de momenten waarop professionals gegevens delen;
Stap 2: beoordeel of de gegevens ook daadwerkelijk gedeeld mogen worden (rechtmatigheid);
Stap 3: inventariseer of er risico's zijn als deze gegevens gedeeld worden;
Stap 4: beschrijf maatregelen om de risico's te beheersen.

Verantwoordelijkheid uitvoerend medewerkers

Uitvoerend medewerkers hebben, om hun werk goed te kunnen doen, persoonsgegevens van kinderen en volwassen nodig. Belangrijk is dat zij goed weten wat hun taak is en met welk doel zij persoonsgegevens gaan gebruiken. Bijvoorbeeld omdat zij een goede analyse willen maken van wat er aan de hand en nodig is. Zij moeten – ook in het licht van de beroepscode voor de geregistreerde professionals- naar degene over wie het gaat steeds goed kunnen uitleggen waarom zij bepaalde informatie nodig hebben en wat zij hiermee gaan doen (N.B: het geven van informatie over via de website/folder is een verantwoordelijkheid van de organisatie). En zij moeten steeds – als onderdeel van hun professionele wegingen die zij maken- afwegen welke informatie noodzakelijk is om hun werk goed te kunnen doen, wat voor de betrokken kinderen en volwassenen de minst ingrijpende manier is om aan deze informatie te komen en belangrijk is dat de informatie die zij gebruiken klopt en actueel is. Daarnaast dragen zij ook een verantwoordelijkheid om zogenaamde 'datalekken' te voorkomen. Dus dat zij moeten zorgen dat informatie over iemand niet bij de verkeerde persoon terecht komen.

3.2 Voorbeeldproducten

Zoals al is benoemd, is de AVG onverkort van toepassing op het (samen)werken binnen een proeftuin/beproevende regio. Dat betekent dat gezamenlijk zal moeten worden bekeken hoe de zorgvuldigheidseisen van de AVG goed toegepast kunnen worden binnen de proeftuin/beproevende regio. Ter ondersteuning bij dit proces is al de 'Handreiking Zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens' en een Q&A ontwikkeld (zie ook hierna bij 4.3 en 5.1.) zal er nog een aantal voorbeeldproducten/-modellen worden ontwikkeld. Zoals:

- Samenwerkingsconvenant en privacyprotocol (bijlage 14)
- Model DPIA (bijlage 15)
- Handreiking dossiervoering (max 2 A4)

In aanvulling op de voorgenoemde Handreiking is nog een tweetal wegwijzers ontwikkeld waarin op beknopte wijze de belangrijkste kaders op een rijtje zijn gezet:

- Wegwijzer zorgvuldige omgang met persoonsgegevens voor organisaties (bijlage 9)
- Wegwijzer zorgvuldige omgang met persoonsgegevens voor professionals (bijlage 10)

Lees hier meer over de leergeschiedenis AVG (DPIA, SWO en privacyprotocol) van de proeftuin Nijmegen (bijlage 1) >>>

Lees hier meer over de leerervaringen van de veiligheidskaart van de proeftuin West-Brabant West (bijlage 13) >>>

4 Dossiervorming

Dossiervorming is binnen deze context het gestructureerd documenteren en bijhouden van informatie met betrekking tot cliënten en hun situatie binnen de proeftuin of beproevende regio.

In dit hoofdstuk zijn de leerervaringen van de proeftuin Amsterdam bij opzet en introductie van een informatiesysteem voor cliënten, opties voor een tijdelijk registratiesysteem voor een RVT en een Q&A over dossiervorming beschreven.

4.1 Leerervaringen proeftuin Amsterdam

De proeftuin Amsterdam is ooit begonnen in Teams/Excel, vanuit daar naar een tijdelijk registratiesysteem voor hun proeftuin en nu naar tijdelijk registratiesysteem waarmee ze kunnen verbreden naar de gehele regio.

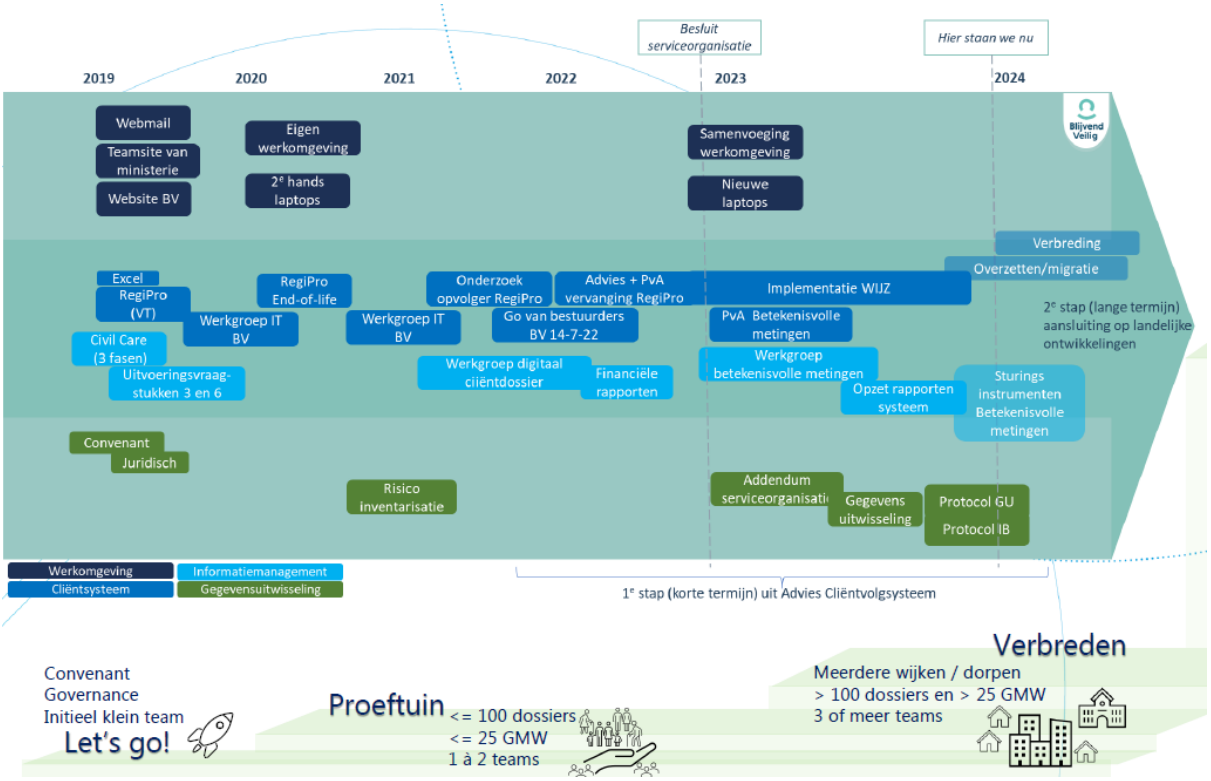

De leerervaringen van de proeftuin Amsterdam geven inzicht vanuit hun proeftuin over de opzet en introductie van een registratiesysteem waarin cliënten betekenisvol gevolgd, gemonitord en er gestuurd kan worden aan de hand van betekenisvolle rapporten die inzicht geven in het effect van de toegepaste werkwijze. **Lees hier hun gehele leerervaring (bijlage 2) >>>**

Lees hier een interview met de proeftuin Amsterdam over hun leerervaring (bijlage 11) >>>

4.2 Tijdelijk registratiesysteem voor het RVT

Hoe kom je tot een keuze voor een tijdelijk registratiesysteem. In de proeftuin Zaanstreek Waterland is een requirement document opgesteld, een voorstel gedaan hoe te komen tot een keuze en gescoord. **Lees hier hun gehele leerervaring (bijlage 12) >>>**

4.2.1 WIJZ

De proeftuin in Amsterdam heeft WIJZ als (tijdelijk) registratiesysteem voor hun verbreding in hun regio gekozen. In hun leerervaringen zie je waarom ze voor WIJZ hebben gekozen. Bij de proeftuin Utrecht maken ze bij het uitvoeren van een maatregel ook gebruik van WIJZ (bij vrijwillig van WIZportaal, zie 4.2.3).

Lees hier meer over WIJZ (bijlage 3) >>>

4.2.2 PGAx

De proeftuin Haaglanden heeft PGAx als (tijdelijk) registratiesysteem voor hun beproevende regio. PGAx is één van de registratiesystemen voor de Zorg- en Veiligheidshuizen, waarbij er per casus met elkaar samengewerkt kan worden. Ook kan er vrij eenvoudig en snel gestart worden met PGAx wanneer je met een proeftuin/beproevende regio start. Dit kan zeker wanneer je gebruik maakt van de infrastructuur van het Zorg- en Veiligheidshuis in jouw regio.

Lees hier waarom beproevende regio Haaglanden voor PGAx heeft gekozen (bijlage 4) >>>
Lees hier meer over PGAx >>>

4.2.3 WIZportaal

De proeftuin Nijmegen heeft WIZportaal als (tijdelijk) registratiesysteem, omdat ze dit systeem al gebruikte in hun gemeente voor het lokale team. De medewerkers van deze proeftuin gebruiken WIZportaal als hun registratiesysteem binnen zowel het vrijwillige als het gedwongen kader. Cliënten van de proeftuin kunnen hun dossier inzien en kunnen hun mening geven. Soms zal er wel dubbel geregistreerd moeten worden om te voldoen aan de wetgeving, omdat er bijvoorbeeld een maatregel loopt (minimale registratie in WIJZ door de GI).

Lees hier waarom proeftuin Nijmegen voor WIZportaal heeft gekozen (bijlage 5) >>>
Lees hier meer over WIZportaal (bijlage 6) >>>

4.2.4 Samen1plan

De proeftuin Friesland heeft Samen1plan als (tijdelijk) registratiesysteem. Samen1plan is geen dossiersysteem, maar een systeem waarmee hulpverleningstrajecten met en rond het gezin vormgegeven kunnen worden. Het is een systeem waarbij de client in regie is en er volledige transparantie is. Je kunt meteen beginnen met dit systeem en het is gratis. Wel is aan te raden om een training te krijgen ook al is het eenvoudig in gebruik.

Lees hier waarom proeftuin Friesland voor Samen1plan heeft gekozen (bijlage 7) >>>
Lees hier meer over Samen1plan >>>

Dit is slechts een klein deel van de mogelijkheden, dus neem contact met ons op als jij ook een goed voorbeeld hebt van een tijdelijk registratiesysteem voor jouw proeftuin of beproevende regio info@toekomstkindengezin.nl.

4.3 Q&A dossiervorming

Vanuit de werkgroep gegevensverwerking, met daarin meerdere proeftuinen, is de Q&A zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming ontwikkeld

Lees hier meer over Q&A zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens (bijlage 8) >>>

Mocht er vragen ontbreken of antwoorden onvolledig zijn dan horen wij dat graag info@toekomstkindengezin.nl.

5 Gegevensuitwisseling

Gegevensuitwisseling is essentieel binnen de proeftuinen of beproevende regio's om een effectieve samenwerking te bevorderen tussen professionals en met de burger om zodoende betere zorg en veiligheid aan huishoudens te bieden.

5.1 Q&A gegevensuitwisseling

Vanuit de werkgroep gegevensverwerking, met daarin meerdere proeftuinen, is de Q&A zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming ontwikkeld.

Lees hier meer over Q&A zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens (bijlage 8) >>>

Mocht er vragen ontbreken of antwoorden onvolledig zijn dan horen wij dat graag info@toekomstkindengezin.nl.

5.2 WGS en Wams

Op dit moment zijn er twee wetsvoorstellen aanhangig in de Tweede en Eerste Kamer die betrekking hebben op samenwerking en gegevensdeling hierbij.

Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams)
Met het wetsvoorstel wordt beoogd knelpunten weg te nemen in relatie tot gegevensuitwisseling en privacy in het sociaal domein bij de aanpak van meervoudige problematiek. Het wetsvoorstel voorziet daartoe in wettelijke taken voor het college van b&w voor onderzoek, planvorming en coördinatie bij meervoudige problematiek in het sociaal domein en eventueel aanpalende terreinen. Deze wettelijke taken vormen de grondslag voor de ter uitvoering van die taken noodzakelijke verwerking en uitwisseling van persoonsgegevens. Tevens voorziet dit wetsvoorstel de meldpunten voor niet acute zorg bij gemeenten, van een duidelijke wettelijke basis die nodig is voor het ook bij deze wet stellen van regels voor de verwerking van persoonsgegevens door deze meldpunten. Het wetsvoorstel ligt op dit moment voor behandeling in de Tweede Kamer.

Relevantie voor het Toekomstscenario
De Wams voorziet in een grondslag voor het delen van informatie tussen verschillende domeinen. Dat is op dit moment nog niet goed geregeld. Vanuit de gezins-/systeemgerichte aanpak binnen het Toekomstscenario is het van belang om een goede verbinding te kunnen maken met andere partijen/domeinen bijvoorbeeld als er sprake is van problematische schulden. De mogelijkheid om tot een gecoördineerde aanpak te komen bij meervoudige problematiek kan hierbij nuttig zijn.

Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden (WGS)
Dit wetsvoorstel versterkt de juridische basis onder de systematische uitwisseling van informatie door samenwerkingsverbanden en het gezamenlijk verwerken daarvan waaronder die van de Zorg- en Veiligheidshuizen. Het wetsvoorstel komt voort uit de wens om essentiële maatschappelijke vraagstukken integraal aan te pakken. Het gaat dan om vraagstukken zoals complexe problemen rond personen op het vlak van zorg en veiligheid. Een integrale aanpak vergt veelal dat partijen met elkaar gegevens uitwisselen en samen verwerken om hieruit nieuwe informatie af te leiden voor de inzet van hun taken en bevoegdheden. De praktijk laat echter zien dat samenwerkingsverbanden bij het gezamenlijk verwerken van gegevens op knelpunten stuiten.

De WGS is een kaderwet met een aantal algemene regels over de taak van het samenwerkingsverband, de inrichting en het functioneren daarvan. Het wetsvoorstel wordt op dit moment door de Eerste Kamer behandeld en de hoop is dat er op korte termijn duidelijkheid komt over of dit wetsvoorstel wordt aangenomen door de Eerste Kamer en of de Wet dan op 1 januari 2025 in werking zal treden.

Relevantie voor het Toekomstscenario
De WGS betekent vooral iets voor de Zorg- en Veiligheidshuizen (ZVH). Bekeken zal moeten worden hoe de samenwerking tussen met name het RVT en het ZVH eruit kan gaan zien.

Bekeken zal gaan worden op welke wijze deze wetsvoorstellen relevant en nuttig zijn voor de ontwikkelingen binnen het Toekomstscenario.

6 Onderwerpen voor een volgende versie

- Mochten er aanvullingen zijn, dan horen wij dat graag info@toekomstkindengezin.nl